

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Г. КОРОЛЕНКА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

М.І. Степаненко

«27» березня 2017 року

**Програма
вступного випробування з філології
для вступників на навчання за освітньою програмою
зі спеціальності 035 Філологія на третьому освітньо-науковому
(доктор філософії) рівні вищої освіти**

Полтава - 2017

Програма вступного випробування для вступників на навчання за освітньою програмою зі спеціальності 035 Філологія на третьому освітньо-науковому (доктор філософії) рівні вищої освіти / Укладачі : д.філол.н., проф. О.М. Ніколенко (керівник програми), д.філол.н., проф. В.І. Мацапура, д.філол.н., проф. Л.Ф. Українець та ін.

Затверджено на засіданні кафедри світової літератури (протокол № 14 від 14 березня 2017 р.) та кафедри української мови (протокол № 18 від 14 березня 2017 р.) Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
1.1. Структура програми вступного випробування	5
1.2. Перелік питань для складання вступного іспиту зі спеціальності 035 Філологія (мовознавство)	6
1.3. Перелік питань для складання вступного іспиту зі спеціальності 035 Філологія (літературознавство)	13
1.4. Критерії та система оцінювання вступного випробування	20
1.5. Список рекомендованої літератури	22

Пояснювальна записка

Програму вступного іспиту зі спеціальності 035 Філологія розроблено відповідно освітньо-професійних програм підготовки магістра та спеціаліста та відповідно до паспортів наукових спеціальностей до освітньо-наукових програм докторів філософії в галузі освіти, який відповідає восьмому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Програма вступного іспиту дає змогу виявити рівень та якість підготовки вступників третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Головним завданням програми вступного іспиту є визначення рівня сформованості світоглядної позиції та ступеня осмислення й усвідомлення науковцями-початківцями генези розвитку філологічної науки (мовознавство, літературознавство) та комплексної оцінки стану готовності вступників до дослідницької діяльності в галузі філології. Програма охоплює опорні питання нормативних навчальних курсів «Загальне мовознавство», «Історія мови», «Сучасна українська мова», «Теорія літератури», «Історія зарубіжної літератури» та ін. У програмі окреслено основні вимоги до здобувачів наукового ступеня доктора філософії в галузі освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, які закінчили вищі навчальні заклади за освітнім рівнем спеціаліста чи магістра і опанували базові нормативні та спеціальні курси з педагогічних дисциплін. Основною вимогою до здобувачів є належний рівень знань, умінь і навичок у галузі філології, загальна культура, здатність застосувати здобуті знання при здійсненні наукового дослідження.

1.1. Структура програми вступного випробування

Вступне випробування зі спеціальності 035 Філологія здійснюється за напрямками «Мовознавство» і «Літературознавство» відповідно до запланованих спеціалізацій: «Українська мова», «Російська література», «Література зарубіжних країн».

Перелік питань із мовознавства охоплює загальнотеоретичні проблеми та питання, що стосуються історії мови, семантики й функціонування мовних одиниць у часі.

Перелік питань із літературознавства охоплює питання з теорії літератури, історії розвитку національних літератур зарубіжних країн, поетики літературних творів.

Кожен білет складається із 3 питань (одне – теоретичне, два – практичні, що мають на меті перевірити сформовані компетентності здобувачів у галузі філології, а також їхню здатність до здійснення науково-дослідницької діяльності).

1.2. Перелік питань для складання вступного іспиту зі спеціальності 035 Філологія (мовознавство)

1. Поняття сучасної української літературної мови. Українська літературна мова як унормована форма загальнонародної мови. Статус української мови як державної в світлі Закону про мови в Україні. Українська мова як предмет наукового вивчення. Основні розділи науки про сучасну українську мову.

2. Українська мова серед інших слов'янських мов. Формування української національної мови. Діалекти української мови, їх зв'язок з літературною мовою. Південно-східне, південно-західне і північне наріччя української мови, їх найістотніші фонетичні, граматичні, лексичні особливості.

3. Сучасна українська мова як цілісна система, що поєднує в собі часткові системи (підсистеми): фонологічну, лексико-фразеологічну, граматичну (морфологічну та синтаксичну). Українська літературна мова як унормована форма загальнонародної мови. Поняття про норми літературної мови; їх соціальне значення. Порушення норм.

4. Писемна й усна форми української літературної мови. Функціональні стилі української літературної мови: науковий, офіційно-діловий, публіцистичний, художньо-белетристичний, розмовно-побутовий.

5. Фонетика. Фонологія. Фонетичне членування мовлення. Сегментні і суперсегментні фонетичні одиниці. Акустичний, артикуляційний та функціональний (фонологічний) аспекти характеристики звуків. Поняття про фонему.

6. Поділ звуків на голосні та приголосні. Система голосних звуків, їх класифікація. Сильна і слабка позиція голосних звуків. Формування фонетичної системи голосних української мови.

7. Система приголосних звуків, їх класифікація. Кореляція приголосних за глухістю / дзвінкістю, за твердістю / м'якістю. Подовжений приголосний звук.

8. Асиміляція та дисиміляція приголосних в потоці мовлення. Спрощення у групах приголосних та інші комбінаторні зміни. Формування фонетичної системи приголосних української мови.

9. Система фонем сучасної української літературної мови. Функції фонем. Інваріант (основний вияв) і варіанти фонем (позиційний та комбінаторний). Чергування фонем: фонетичні і морфологічного характеру при словотворенні і словозміні.

10. Типи складів. Основні закономірності українського складоподілу. Характер і функції українського словесного наголосу. Фразовий наголос. Інтонація. Проблеми інтерференції на фонетичному рівні. Фонетична стилістика.

11. Орфоепія. Орфоепічні норми в системі голосних і приголосних. Вимова окремих граматичних форм. Причини відхилень від орфоепічних норм. Фонетична транскрипція.

12. Графіка, орфографія і пунктуація. Український алфавіт. Його виникнення і розвиток. Співвідношення між буквами і звуками. Позначення на письмі м'яких приголосних. Подвоєння букв. Транслітерація.

13. Принципи українського правопису. Основні орфографічні словники і довідники.

Основи української пунктуації. Зв'язок пунктуації з фонетикою та синтаксисом.

14. Лексикологія і фразеологія. Предмет лексикології. Поняття про лексичну та фразеологічну системи мови. Тематичні групи слів.

15. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Омоніми.

16. Лексична полісемія слів. Похідні значення і контекст.

17. Лексика з погляду її походження. Історичні шари споконвічно української лексики. Старослов'янізми. Запозичені слова. Інтернаціональна лексика. Фонетичне і морфологічне засвоєння іншомовної лексики.

18. Активна і пасивна лексика. Архаїзми, історизми. Неологізми.

19. Лексика з погляду її використання: загальноживана і функціонально обмежена. Діалектизми. Професійні слова і терміни. Арготизми.

Емоційно забарвлена лексика. Лексичні засоби стилістики. Роль соціальних чинників в розвитку лексичної системи.

20. Фразеологія. Типи фразеологічних зворотів. Співвідношення між словом і фразеологізмом. Лексико-граматичні зміни фразеологічних одиниць. Джерела формування фразеологічної системи мови. Фразеологія і мовні кліше. Мовні штампи. Стилiстика фразеологічних одиниць.

21. Лексикографія. Розвиток української лексикографії. Зв'язок лексикографії з іншими розділами мовознавства. Енциклопедичні і філологічні словники. Різні типи мовних словників.

22. Морфеміка і словотворення. Морфологічна будова слова. Поняття морфеми. Морфеми кореневі та афіксальні. Типи афіксів. Словотворчі і формотворчі афікси. Продуктивні і непродуктивні морфеми. Морфи як варіанти морфеми.

23. Словотвірна структура слова. Твірна основа та словотворчі засоби. Словотворчий тип і словотворча модель. Історичні зміни в морфемній структурі слова (опрощення, перерозклад, ускладнення та ін.).

24. Способи словотворення слів: морфологічний (суфіксальний, безафіксний, префіксальний, суфіксально-префіксальний, аббревіація та основоскладання); морфолого-синтаксичний (субстантивація, ад'єктивація, прономіналізація, адвербіалізація та ін.); лексико-синтаксичний і лексико-семантичний. Стилiстичні функції засобів словотвору.

25. Граматика. Морфологія і синтаксис – два розділи граматики. Лексичне і граматичне значення слів. Основні граматичні поняття: граматичне значення, граматична форма, граматична категорія. Способи вираження граматичних значень. Зв'язок морфології і синтаксису.

26. Морфологія. Поділ слів на частини мови. Граматичні категорії і частини мови. Слова категорії стану, модальні слова і вигуки. Перехідні явища в системі частин мови. Стилiстичні функції граматичних категорій.

27. Іменник. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична функція. Лексико-граматичні розряди іменників: власні та загальні назви, назви істот та

неістот, конкретні, абстрактні та збірні іменники, іменники з речовинним (матеріальним) значенням.

28. Граматичні категорії іменника. Категорія роду. Формальні засоби вираження. Іменники спільного та подвійного роду. Хитання в граматичному роді іменників. Категорія числа. Формальні засоби вираження. Іменники, що мають тільки форми однини або множини. Залишки форми двоїни.

29. Категорія відмінка іменника. Система відмінків та їх значення. Поділ іменників на відміни і групи. Варіанти відмінкових закінчень. Невідмінювані іменники. Наголос у відмінкових формах іменників.

30. Продуктивні способи словотвору іменників. Історія основних форм іменників.

31. Прикметник. Граматичні категорії прикметника. Лексико-граматичні розряди прикметників: якісні, відносні, присвійні. Повні та короткі форми прикметників. Стягнені та нестягнені форми повних прикметників.

32. Ступені порівняння якісних прикметників. Відмінювання прикметників. Прикметники твердої та м'якої групи.

33. Продуктивні способи словотвору прикметників. Словотвірні засоби міри вияву ознаки. Ад'ективація і субстантивація. Історія форм прикметників.

34. Числівник. Розряди числівника за значенням. Морфологічні групи числівників: прості, складні, складені. Відмінювання числівників.

35. Особливості синтаксичного зв'язку кількісних числівників з іменниками. Історія форм числівників.

36. Займенник. Лексико-граматичні розряди займенників. Граматичні категорії займенників та їх відмінювання. Функціонування займенників в мовленні. Наголос у займенниках.

37. Словотвірні характеристики займенників. Історія форм займенників.

38. Дієслово. Відмінювані і невідмінювані форми дієслова. Типи дієслівних основ: основи інфінітива та теперішнього часу. Продуктивні та непродуктивні класи дієслова. Поділ дієслів на дієвідміни.

39. Категорія виду. Семантика і способи утворення форм доконаного та недоконаного виду: суфіксація, префіксація, наголос, чергування голосних та

приголосних, суплетивні основи. Поняття про спосіб дії. Співвідношення способу дії та виду дієслова.

40. Категорія перехідності / неперехідності. Зворотні дієслова. Категорія стану та її зв'язок з перехідністю / неперехідністю.

41. Категорія способу. Утворення форм дійсного, умовного та наказового способу. Функціонування способових форм в тексті.

42. Категорія часу. Її зв'язок з категорією виду. Система дієслівних часів в українській мові. Категорія особи, числа, роду. Безособові дієслова.

43. Словотвір дієслів. Історія форм дієслова.

44. Дієприкметник як форма дієслова. Граматичні категорії дієприкметника: стану, виду і часу. Творення дієприкметників. Дієслівні форми на -но (-ено), -то. Історія форм дієприкметника і дієприслівника.

45. Дієприслівник як форма дієслова. Дієприслівники доконаного та недоконаного виду. Історія форм дієприкметника і дієприслівника.

46. Прислівник. Семантичні і граматичні ознаки прислівника. Розряди прислівників за значенням. Утворення прислівників. Наголос у прислівниках. Перехід прислівників в інші частини мови.

47. Прийменник. Розряди та синтаксичне значення. Типи прийменників за творенням. Синонімія та антонімія прийменників. Функціонування похідних прийменників в мовленні.

48. Сполучник. Синтаксичні функції сполучника. Типи сполучників за творенням. Функціональне розмежування сполучників і сполучних слів.

49. Частка. Синтаксичні функції частки. Розряди за значенням. Співвідносність часток з іншими частинами мови. Наголос часток.

50. Вигуки. Семантичні і граматичні властивості. Звуконаслідувальні слова. Стилістичні функції частин мови.

51. Синтаксис. Словосполучення та речення як основні одиниці синтаксису. Складне синтаксичне ціле. Зв'язок синтаксису з лексикою та морфологією. Словосполучення. Розмежування словосполучень та сполучень слів. Класифікація словосполучень. Типи синтаксичного зв'язку: керування, узгодження, прилягання. Питання про сурядні словосполучення.

52. Речення. Основні ознаки речення: предикативність, модальність, модальність і часова віднесеність, семантико-інтонаційна завершеність. Речення і висловлювання. Класифікація речень.

53. Просте речення. Двоскладне речення. Члени речення. Тип зв'язку між підметом і присудком. Способи вираження підмета. Присудок і його типи.

54. Другорядні члени речення. Морфологізовані і неморфологізовані члени речення. Синонімія і омонімія членів речення. Стилiстичні функції простого двоскладного речення.

55. Односкладні речення. Типи односкладних речень. Способи вираження головних членів односкладних речень.

56. Неповні речення. Еліптичні речення. Комунікативні умови їх функціонування. Нечленовані речення. Стилiстичні функції односкладного та неповного речення.

57. Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Узагальнюючі слова при однорідних членах речення. Речення з відокремленими другорядними членами речення. Основні умови відокремлення другорядних членів речення. Уточнюючі слова та звороти у складі простого речення та їх синтаксична роль. Звертання. Стилiстичні функції ускладненого речення.

58. Актуальне членування речення. Способи вираження теми і реми: порядок слів, інтонаційні засоби, частки тощо.

59. Складне речення. Граматичні та семантичні ознаки складного речення. Засоби зв'язку між частинами складного речення: сполучники, сполучні слова, інтонація, порядок частин, співвідношення форм дієслів-присудків. Сполучникові складні речення.

60. Структурно-синтаксичні типи складносурядних речень.

61. Структурно-семантичні типи складнопідрядних речень. Класифікація складнопідрядних речень у вітчизняній лінгвістиці.

62. Безсполучникове речення. Питання про семантико-синтаксичне співвідношення між безсполучниковим і складносурядним та

складнопідрядним реченням. Структурно-семантичні типи безсполучникових речень. Засоби зв'язку і пунктуація між частинами безсполучникового речення.

63. Багаточленні складні речення. Речення з кількома підрядними частинами, різновиди зв'язку підрядних частин. Речення з сурядним і підрядним зв'язком.

64. Складні речення з різними типами зв'язку. Стилiстичні функції складного речення.

65. Синтаксис тексту. Складне синтаксичне ціле. Текстоутворюючі одиниці.

66. Структура монологічного та діалогічного мовлення. Типи монологічного тексту: розповідь, опис, роздум. Абзац як композиційно-комунікативна одиниця.

1.3. Перелік питань для складання вступного іспиту зі спеціальності 035 Філологія (літературознавство)

1. Античність, її хронологічні межі. Роди і жанри античної літератури. Специфіка розвитку літератури в Давній Греції і в Давньому Римі. Концепція людини і світу, її відлуння у світовому мистецтві.
2. Особливості розвитку і види лірики в Давній Греції. Жанрово-тематичні й поетикальні особливості поезії Архілоха, Тіртея, Алкея, Сапфо, Анакреонта, Алкмана, Піндара. Античний ідеал і авторська позиція поетів.
3. Давньогрецька міфологія. Основні цикли давньогрецьких міфів. Рецепція вічних образів давньогрецького пантеону і міфічних сюжетів письменниками наступних літературних епох.
4. Значення Гомера як легендарного творця «Іліади» і «Одиссеї» для розвитку європейського літературного процесу. Військово-героїчна епопея «Іліада»: особливості композиції, образної системи. Художня значущість українських перекладів творів Гомера.
5. Давньогрецький театр, його характерні особливості, роль в античному суспільстві. Основні жанри давньогрецької драми. Значення творчості Есхіла для розвитку європейської драми і театру. Утілення міфу про Прометея в трагедії Есхіла «Прометей закутий».
6. Всесвітнє значення творчості Публія Вергілія Марона. Зв'язок епічної поеми «Енеїда» з гомерівським епосом і міфологією. Образ Енея і його значення в композиції твору. Переосмислення твору Вергілія.
7. Золота доба римської культури та літератури. Тематичне, жанрове, стилістичне розмаїття римської поезії (Квінт Горацій Флакк, Публій Овідій Назон). Специфіка рецепції творчості Горація та Овідія в Україні.
8. Середньовіччя як доба, її хронологічні межі й специфічні ознаки в історії європейських і східних літератур. Основні жанри середньовічної літератури на Заході й Сході.

9. Література середньовічної Європи: основні тенденції та жанрово-тематичне розмаїття. «Пісня про Роланда» як вершина класичного героїчного епосу. Історична основа твору, сюжет, проблематика та система образів. Художні засоби та стиль поеми. Роль фантастичних мотивів.
10. Національна своєрідність лірики китайських поетів епохи Тан (Лі Бо і Ду Фу). Основні теми і мотиви лірики Лі Бо. Уплив даосизму на його світогляд. Зв'язок поезії Ду Фу з конфуціанством. Національні образи, символи в ліриці митців.
11. Золота доба персько-таджицької лірики, її характерні особливості. Основні теми й мотиви Омара Хайяма. Жанрова своєрідність його поезії.
12. Аліг'єрі Данте як ключова постать італійського Середньовіччя і переходу до Відродження. Особливості сюжету й композиції «Божественної комедії». Проблеми людського буття, моралі й вищої справедливості в творі. Українські переклади «Божественної комедії».
13. Хронологічні межі й значення епохи Відродження в європейському історичному процесі, етапи розвитку культури і літератури Відродження. Поетичне новаторство Ф. Петрарки в «Книзі пісень».
14. «Шекспірівське питання» в сучасному літературознавстві. Особливості художнього конфлікту, образної системи трагедій В. Шекспіра («Ромео і Джульєтта», «Гамлет», «Король Лір»). Гамлет як «вічний образ» світової літератури. Особливості поезики трагедії В. Шекспіра. Місце В. Шекспіра в англійській і світовій літературах.
15. Роман М. де Сервантеса «Дон Кіхот» як трагікомічна епопея. Особливості сюжету і композиції твору. Образ головного героя, його еволюція. Різні тлумачення образу Дон Кіхота в дослідницькій літературі. Художня своєрідність роману Сервантеса. Українські переклади твору.
16. Бароко як доба і художній напрям у європейській літературі й мистецтві. Провідні теми лірики Л. де Гонгори-і-Арготе, Д. Донна. Характерні риси бароко як літературно-художнього напрямку.

17. Жанрове й тематичне розмаїття творчості П. Кальдерона де ла Барки. Особливості поетики драми Кальдерона «Життя – це сон». Політична і морально-етична проблематика п'єси.
18. Основні художні напрями Просвітництва: просвітницький класицизм, просвітницький реалізм, сентименталізм, стиль рококо. Естетичні погляди Ф. Шиллера, просвітницька проблематика його драм.
19. Особливості класицизму як напряму в літературі і мистецтві. Філософські та естетичні засади класицизму, основні риси класицизму в літературі.
20. Ознаки класицизму в творчості П. Корнеля та Ж. Расіна. Героїко-патріотична трагедія Корнеля («Сід») і любовно-психологічна трагедія Расіна («Федра»).
21. Класицистична природа творчості Мольєра. Художнє новаторство Мольєра у драматургії, вплив його відкриттів на світове театральне мистецтво. Тематика і проблематика комедії «Міщанин-шляхтич», її загальнолюдське значення.
22. Загальна характеристика англійської літератури доби Просвітництва. Просвітницькі ідеї у творі Д. Свіфта «Мандрі Лемюеля Гуллівера». Образ Гуллівера як втілення концепції нової людини. Жанрова своєрідність роману. Засоби комічного у творі.
23. Філософська трагедія «Фауст» – підсумок творчого життя Й.-В. Гете. Творча історія, проблематика, композиція, система образів і жанрова своєрідність. «Фауст» як джерело інтертекстуальності літератури ХІХ і ХХ ст.
24. Романтизм як літературно-мистецький напрям: історико-соціальне підґрунтя й естетичні чинники. Характерні риси і жанрова система романтичної літератури. Течії романтизму. Романтизм та інші напрями: реалізм, модернізм.
25. Художня структура «Книги пісень» Г. Гейне: особливості розвитку сюжету, композиції та образу ліричного героя, засоби виразності. Переклади поезії Г. Гейне українською мовою.

26. Основні риси романтизму в європейській літературі. Філософський та сатирико-метафоричний зміст творів Е.Т.А. Гофмана. Поєднання фантастичного і реального в повісті-казці «Малюк Цахес на прізвисько Циннобер». Своєрідність гротеску в повістях Е.Т.А. Гофмана.
27. Особливості романтизму В. Гюго. Система соціальних характеристик у романі «Собор Паризької Богоматері». Символічний зміст образів твору. Художня своєрідність роману.
28. Творчість Дж. Байрона як утілення романтичного світосприйняття. Провідні мотиви творчості Дж. Байрона. Романтична поема «Паломництво Чайльд Гарольда»: масштабне соціально-філософське осмислення епохи, образ Гарольда, активна позиція автора.
29. Становлення жанру історичного роману в ХІХ ст. Сюжет, композиція і проблематика романів В. Скотта. Уплив історичних романів В. Скотта на розвиток зарубіжної й української літератури.
30. Художня своєрідність творчості А. Міцкевича («Балада і романси»). Ліризм циклу «Кримські сонети». Головні образи і мотиви. Концепція людини і природи в творчості А. Міцкевича. Українські мотиви в творчості.
31. Провідні мотиви творчості О. Пушкіна. «Євгеній Онегін»: проблематика, особливості жанру, композиція, система образів. Художня своєрідність роману.
32. Основні мотиви лірики М. Лермонтова. Утілення естетичних засад романтизму та реалізму в романі М. Лермонтова «Герой нашого часу». Особливості композиції, проблематика твору, роль другорядних персонажів у розкритті характеру Печоріна.
33. Міфопоетика збірки М. Гоголя «Вечори на хуторі поблизу Диканьки». Історичні й фантастичні мотиви, романтичні і реалістичні елементи, ліричне і комічне в повістях. Жанрова природа, проблематика, система образів поеми М. Гоголя «Мертві душі».
34. Фольклорні, міфологічні, літературні джерела і новаторство «Пісні про Гайавату» Г. Лонгфелло. Українські переклади поеми.

35. Роль Е. По в становленні жанру детективної і фантастичної новели. Художні відкриття митця в поєднанні комічного і жахливого в новелістиці («Окуляри», «Чорний кіт», «Маятник і провалля», «Машкара червоної смерті» та ін.). Детективні новели Е. По («Вбивство на вулиці Морг», «Таємниця Марі Роже», «Золотий жук», «Украдений лист»).
36. Реалізм як літературно-мистецький напрям: історико-соціальне підґрунтя й естетичні чинники. Характерні риси і жанрова система реалістичної літератури.
37. Романістика Ф. Стендаля як естетичний маніфест французького реалізму: заперечення канонів класицизму, наголошення принципів соціального аналізу життя. «Червоне і чорне» Стендаля як психологічний роман.
38. Особливості взаємодії романтизму і реалізму в I пол. XIX ст. Художня структура задуму епопеї О. де Бальзака «Людська комедія».
39. Г. Флобер як майстер реалістичної прози. Проблематика роману «Пані Боварі». Протиставлення житейської прози і романтичних ілюзій в характеристиці і долі Емми.
40. Ідейно-художня своєрідність збірки «Квіти зла» Ш. Бодлера: звернення до зовнішніх описів, емоційна насиченість його творчості.
41. Естетичні та історичні умови формування реалізму в Англії. Розквіт реалізму в творчості Ч. Діккенса. Моральна і соціальна проблематика, специфіка зображення характерів у романі Ч. Діккенса «Олівер Твіст».
42. Вираження етичних і естетичних поглядів Ф. Достоєвського в романістиці. Роман «Злочин і кара»: соціально-філософська і морально-психологічна проблематика роману, сюжетно-композиційні особливості. Система образів твору.
43. Духовні та творчі шукання Л. Толстого. Специфіка художнього відбиття в романах поглядів і настроїв письменника («Війна і мир», «Анна Кареніна», «Воскресіння»).
44. Значення художньої спадщини В. Г. Короленка, гуманістична спрямованість його творів. Поєднання романтичних та реалістичних тенденцій в оповіданнях та повістях письменника

45. Драматургія А. Чехова: конфлікти, художня структура, образна система. Жанрова природа п'єси А. Чехова «Вишневий сад», роль символіки і підтексту в творі. Зв'язки А. Чехова з Україною.
46. Загальна характеристика літератури межі ХІХ-ХХ століть: особливості розвитку, основні літературні течії та напрямки, представники. Філософські засади та естетичні принципи символізму. Творчість французьких поетів-символістів (П. Верлен, А. Рембо, С. Малларме).
47. Еволюція М. Метерлінка від «театру смерті» до «театру надії». Філософський характер і символіка драми-казки «Синій птах». Вплив символістської драматургії М. Метерлінка на українську літературу.
48. Роль Г. Ібсена в розвитку світової драматургії. «Ляльковий дім» як соціально-психологічна драма. Особливості драматичного конфлікту та розвиток сценічної дії. Композиція й образна система п'єси.
49. Творчість О. Уайльда як представника англійського модернізму. Естетизм О. Уайльда, імпресіоністичність стилю письменника. Філософсько-естетичні та моральні проблеми роману «Портрет Доріана Грея».
50. «Театральна революція» Б. Шоу. Міфологічна основа комедії «Пігмаліон». Динамізм дії, парадоксальність та інтелектуальність як риси творчості.
51. Тематика оповідань Дж. Лондона. Художня своєрідність роману Дж. Лондона «Мартін Іден». Трагічна доля художника в романі. Система образів твору.
52. Художня своєрідність і національні особливості прози Шолом-Алейхема. Зв'язки творів з Біблією, фольклором («Пісня над піснями», «Тев'є-молочник»). Народний гумор. Шолом-Алейхем і Україна.
53. Модернізм як літературне явище межі століть. Його філософсько-естетичні засади та етапи розвитку. Основні модерністські течії в літературі та культурі. Імпресіонізм. Неоромантизм. Символізм.
54. Срібна доба російської поезії та її характерні особливості. Найзначніші модерністські й авангардистські напрями й течії (символізм, акмеїзм,

- футуризм). Провідні мотиви лірики О. Блока. Сильова поліфонія і новозавітна символіка поеми А. Ахматової «Реквієм».
55. Своєрідність світобачення і його вираження в оповіданні Ф. Кафки «Перевтілення». Особливості стилю письменника, поєднання реальності й міфотворчості. Гротеск у творчості Ф. Кафки.
56. Теоретичні засади «епічного театру» Б. Брехта. Реалізація нових театральних принципів у драмах «Матінка Кураж та її діти» та «Життя Галілея». Уплив Брехта-драматурга на світову літературу і театр.
57. Життєподібний сюжет і філософсько-символічний зміст повісті Е. Хемінгуея «Старий і море». Жанрова своєрідність і гуманістичний пафос повісті-притчі. Значення підтексту і символіки у повісті.
58. Роман М. Пруста «У пошуках втраченого часу» як «суб'єктивна епопея». Провідні мотиви й особливості композиції твору. Тематика, проблематика, художні особливості епопеї.
59. Літературно-стильова своєрідність роману М. Булгакова «Майстер і Маргарита». Поєднання фантастичних, соціально-політичних і філософсько-біблейних мотивів у творі. М. Булгаков і Україна.
60. Постмодернізм як один з напрямів мистецтва кінця ХХ ст., його філософсько-естетичні засади, етапи розвитку, представники в різних національних літературах (М. Павич, П. Зюскінд та ін.).

1.4. Критерії та система оцінювання вступного випробування

Вступне випробування для здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти за освітньо-науковими програмами спеціальності 035 Філологія здійснюється за принципом накопичувальної системи. Сумарна оцінка вступного випробування складається з балів, накопичених за окремими критеріями оцінювання запропонованих загальних та профільних питань фахового випробування та є підставою для рейтингу. Максимальна можлива оцінка, відповідно до перелічених критеріїв, складає 200 балів. Загальна система рейтингових балів змістових блоків вступного випробування представлена в табл. 1.

Таблиця 1

Розрахунок загального рейтингового балу

№ п.п.	Змістові блоки фахового випробування	Кількість рейтингових балів
1	Загальнотеоретична підготовка (1 питання)	80
2	Професійно орієнтована підготовка (2 і 3 питання)	120
Загальний рейтинговий бал		200

Критерії оцінювання результатів загальнотеоретичної підготовки

56-80 балів виставляється: за умови досконалої орієнтації здобувача у змісті висвітлених ним понять, процесів і закономірностей, безпомилкового знання фактологічного матеріалу, а також аргументованої відповіді на всі додаткові запитання; за правильне розв'язання практичних завдань, вміння застосувати теоретичні знання, власний досвід і навчальні матеріали при вирішенні конкретних питань. Передбачається, що здобувач, здатний вести глибоку і всебічно аргументовану дискусію з будь-якого проблемного питання, винесеного на екзамен.

55-28 балів виставляється: за умови вільної орієнтації здобувача у змісті й обсязі висвітлених ним понять, процесів і закономірностей, знання основних

фактів і документів, здатності відповісти на додаткові запитання; за в цілому уміле розв'язання практичних завдань з допущенням несуттєвих помилок, вміння застосовувати теоретичні знання, власний досвід і навчальні матеріали при вирішенні конкретних завдань. Здобувач, досить підготовлений для того, щоб підтримати дискусію з принципових питань, винесених на екзамен.

1-27 балів виставляється: за умови загальної орієнтації здобувача у змісті й обсязі висвітлених ним понять, процесів і закономірностей, неспроможності дати відповідь на всі додаткові питання; за розв'язання практичних завдань із суттєвими помилками та неповне розкриття суті проблеми; за досить поверхове застосування теоретичних знань, власного досвіду і навчальних матеріалів при вирішенні конкретних завдань. Передбачається, що здобувач, поверхово класифікує та узагальнює набуті знання з проблематики екзамену.

Критерії оцінювання результатів професійно орієнтованої підготовки

92-120 балів – відповідь, яка виявляє всебічне й глибоке знання матеріалу з обраної спеціальності, в тому числі ґрунтовні знання першоджерел. Ця оцінка передбачає також вільну орієнтацію вступника у загальній проблематиці філологічної науки. Відповіді на всі питання білета, додаткові запитання та питання стосовно наукового дослідження повинні мати повний, вичерпний характер.

62-91 балів – передбачає наявність міцних знань в об'ємі навчальної програми відповідної спеціальності, знань основних джерел та матеріалів із додаткової літератури, головних проблем обраного напрямі.

32-61 балів – здобувач володіє знаннями в обсязі навчальної програми, знає основні літературні джерела, обізнаний із проблематикою обраного фаху.

1-31 балів – низький рівень володіння обсягом і змістом понятійного апарату, фрагментарність знань із теорії освіти. Вступник допускає суттєві помилки в характеристиці філологічних явищ і фактів.

1.5. Список рекомендованої літератури

Літературознавство

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької.– Львів, 1997; 2-е вид. – Львів, 2002.
2. Аристотель. Поетика. – К., 1967.
3. Бахтин М. Вопросы литературы и эстетики. – М., 1975.
4. Бахтин М. Проблемы поэтики Достоевского. – М., 1972.
5. Бахтин М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса. – М., 1965; 2-е вид. – М., 1990.
6. Бахтин М. Эстетика словесного творчества. – М., 1979.
7. Буало Н. Поетичне мистецтво. – К., 1967.
8. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. – К., 2001.
9. Гегель Г.В.Ф. Различия родов поэзии // Гегель Г.В.Ф. Лекции по эстетике: В 4-х т. – Т. 3. – М., 1971.
10. Гиршман М.М. Избранные статьи. Художественная целостность. Ритм. Стиль. Диалогическое мышление. – Донецк, 1996.
11. Гиршман М.М. Литературное произведение: теория и практика анализа. – М., 1991.
12. Грабович Г. До історії української літератури. – К., 1997.
13. Гринцер П. Поэтика слова // Вопросы литературы. – 1984. - № 1.
14. Зарубежная эстетика и теория литературы XIX-XX вв. – М., 1987.
15. Затонский Д.В. Искусство романа и XX век. – М., 1973.
16. Затонський Д.В. Минуле, сучасне, майбутнє. – К., 1982.
17. Затонский Д.В. Модернизм и постмодернизм: Мысли об изящном коловращении изящных и не изящных искусств. – Харьков, 2000.
18. Енциклопедія постмодернізму / За ред. Ч.Е. Вінквіста та В.Е. Тейлора. – К., 2003.
19. Ігнатенко М. Генезис сучасного художнього мислення. – К., 1986.
20. Індивідуальні стилі українських письменників XIX – початку ХХ ст. – К., 1987.

21. Историческая поэтика. Литературные эпохи и типы художественного сознания. – М., 1994.
22. Кирилук З.В. Зарубіжна література. Античність. Середньовіччя. Відродження. Бароко. Класицизм. – Тернопіль, 2002.
23. Кирилук З.В. Література Середньовіччя. – Харків, 2003.
24. Копыстьянская Н. Понятие «жанр» в его устойчивости и изменчивости // Контекст – 1986. – М., 1987.
25. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці, 2001.
26. Літературознавчий словник-довідник. – К., 1997.
27. Литературные манифесты западноевропейских классицистов. – М., 1980.
28. Литературные манифесты западноевропейских романтиков. – М., 1980.
29. Макаров А. Світло українського бароко. – К., 1994.
30. Мелетинский Е. Введение в историческую поэтику эпоса и романа. – М., 1986.
31. Мелетинский Е. Историческая поэтика новеллы. – М., 1990.
32. Мелетинский Е. Средневековый роман. – М., 1983.
33. Методология анализа литературного процесса. – М., 1989.
34. Наливайко Д.С. Искусство: направления, течения, стили: В 2-х т. – К., 1981, 1985.
35. Наливайко Д.С. Жанрово-стилевая система литературы Возрождения // Вопросы литературы. – 1979. - № 11.
36. Наливайко Д.С. Спільність і своєрідність. Українська література в контексті європейського літературного процесу. – К., 1988.
37. Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література ХІХ ст. Доба романтизму. – К., 1997; 2-е вид. – К., 2002.
38. Ніколенко О.М. Бароко. Класицизм. Просвітництво. – Харків, 2003.
39. Ніколенко О.М. Поезія французького символізму. – Харків, 2003.
40. Ніколенко О.М. Романтизм у поезії. - Харків, 2003.
41. Ніколенко О.М., Мацапура В.І. Літературні епохи, напрями, течії. – К., 2004.

- 42.Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – К., 1999.
- 43.Павличко С. Теорія літератури. – К., 2002.
- 44.Потебня О. Естетика і поетика слова. – К., 1985.
- 45.Розвиток жанрів в українській літературі XIX – початку XX ст. – К., 1986.
- 46.Сакулин В. Теория литературных стилей // Сакулин В. Филология и культурология. – М., 1990.
- 47.Соколов А. Теория стилей. – М., 1968.
- 48.Султанов Ю.І. У світі античної літератури. – Харків, 2002.
- 49.Ткаченко А. Мистецтво слова. Вступ до літературознавства. – К., 2003.
- 50.Українська література в загальнослов'янському і світовому літературному контексті: У 5 т. – К., 1987.
- 51.Уэллек Р., Уоррен О. Теория литературы. – М.,1978.
- 52.Фрейденберг О. Поэтика сюжета и жанра. – Л., 1935; 2-е вид. з комент., доп.– М., 1997.
- 53.Хализев В.Е. Теория литературы. – М., 1999.
- 54.Чернец Л. Литературные жанры (проблемы типологии и поэтики). – М., 1982.
- 55.Чижевський Д. Історія української літератури. – Тернопіль, 1994; 2-е вид. доп. – К., 2003.

Мовознавство

1. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика : підручник / А.К. Мойсієнко, О.В. Бас-Кононенко, В.В. Берковець та ін. ; за ред. А.К. Мойсієнка ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Знання, 2013. – 340 с.
2. Сучасна українська мова: Морфологія : підручник / А.К. Мойсієнко, Л.А. Алексієнко, О.М. Зубань, І.В. Козленко ; за ред. А.К. Мойсієнка ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Знання, 2013. – 524 с.

3. Сучасна українська літературна мова : підручник / А.П. Грищенко, Л.І. Мацько, М.Я. Плющ та ін. ; за ред. А.П. Грищенка. – 3-тє вид., допов. – К. : Вища шк., 2002. – 439 с.
4. Бондар О.І. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. / О.І. Бондар, Ю.О. Карпенко, М.Л. Микитин-Дружинець. – К. : ВЦ «Академія», 2006. – 368 с.
5. Сучасна українська літературна мова : підруч. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл. / [М.Я. Плющ, С.П. Бевзенко, Н.Я. Грипас та ін.] ; за ред. М.Я. Плющ. – 7-ме вид., стер. – К. : Вища шк., 2009. – 414 с.
6. Козленко І. Українська пунктуація / Ірина Козленко. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. – 320 с.
7. Шкуратяна Н.Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс : навч. посіб. / Н.Г. Шкуратяна, С.В. Шевчук. – К. : Вища шк., 2007. – 823 с. : іл.
8. Ющук І.П. Українська мова : підручник для студ. філол. спец. вищ. навч. закл. / І.П. Ющук. – К. : Либідь, 2006. – 640 с.
9. Сучасна українська мова : підручник / [О.Д. Пономарів, В.В. Різун, Л.Ю. Шевченко та ін.] ; за ред. О.Д. Пономарева. – 4-те вид. – К : Либідь, 2008. – 488 с.
10. Жовтобрюх М.А. Курс сучасної української літературної мови / М.А. Жовтобрюх, Б.М. Кулик. – Ч. 1. – К. : Вища шк., 1972. – 402 с.
11. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за заг. ред. І.К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1969. – 436 с.
12. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка. Орфографія / Н.І. Тоцька. – К. : Вища шк., 1981. – 183 с.
13. Мозговий В.І. Українська мова у професійному спілкуванні. Модульний курс : навчальний посібник / В.І. Мозговий [Видання 3-є, перероблене й доповнене]. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 496 с.

- 14.Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні ; Ін-т української мови. — К. : Наук. думка, 2012. — 288 с.
- 15.Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис : підручник / І.Р. Вихованець. — К. : Либідь, 1993. — 368 с.
- 16.Вихованець І.Р. Граматика української мови / І.Р. Вихованець, К.Г. Городенська, А.П. Грищенко. — К. : Рад. шк., 1982. — 208 с.
- 17.Зубков М. Українська мова : Універсальний довідник / М. Зубков. — ВД «Школа», 2005. — 496 с.
- 18.Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови : навч. посібник / М.У. Каранська. — К. : Либідь, 1995. — 312 с.
- 19.Слинько А.І. Синтаксис сучасної української мови : Проблемні питання : навч. посібник / А.І. Слинько, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. — К. : Вища шк., 1994. — 670 с.
- 20.Кочерган М.П. Загальне мовознавство : підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти / М.П. Кочерган. — К. : Видавничий центр «Академія», 1999. — 288 с.
- 21.Плющ Н. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для студентів-філологів / Надія Плющ, Оксана Бас-Кононенко, Зоя Дудник, Оксана Зубань. — К. : Видав.-поліграф. центр «Київський університет», 2002. — 173 с.
- 22.Волох О.Т. Сучасна українська літературна мова : посібник / О.Т. Волох, М.Т. Чемерисов, Є.І. Чернов. — К. : Вища шк., 1976. — 376 с.
- 23.Івченко М.П. Сучасна українська літературна мова : підручник / М.П. Івченко. — К. : Вид-во КДУ, 1961. — 592 с.
- 24.Тимченко Є.К. Курс історії українського язика. Вступ і фонетика / Є.Тимченко. — Частина перша ; [друге видання ; передне слово В. Глухенка]. — Харків–Київ : ДВУ, 1927–1930. — 214 с.
- 25.Глазова О.П. Рідна мова : підруч. для 5-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / О.П. Глазова, Ю.Б. Кузнецов. — К. : Педагогічна преса, 2005. — 288 с. : іл.

26. Глазова О.П. Рідна мова : підруч. для 6-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / О.П. Глазова, Ю.Б. Кузнецов. – К. : Зодіак-ЕКО, 2006. – 288 с. : іл.
27. Єрмоленко С.Я. Рідна мова : підруч. для 5-го кл. / С.Я. Єрмоленко, В.Т. Сичова. – К. : Грамота, 2005. – 240 с. : іл.
28. Єрмоленко С.Я. Рідна мова : підруч. для 6-го кл. / С.Я. Єрмоленко, В.Т. Сичова. – К. : Грамота, 2006. – 296 с.: іл.
29. Плющ М.Я., Українська мова : підруч. для 10-го кл. загальноосвіт. навч. закл. з навчанням укр. мовою : профіл. рівень / М.Я. Плющ, В.І. Тихоша, С.О. Караман, О.В. Караман. – К. : Освіта, 2010. – 416 с.
30. Брахнов В.М. Явища асиміляції в консонантизмі української мови / В.М. Брахнов. – К. : Наук. думка, 1970. – 102 с.
31. Винницький В.М. Наголос у сучасній українській мові / В.М. Винницький. – К. : Рад. шк., 1984. – 160 с.
32. Лисиченко Л.А. Лексикологія сучасної української мови: Семантична структура слова / Л.А. Лисиченко – Харків : Вища школа, Вид-во при Харк. ун-ті, 1977. – 116 с.
33. Перебийніс В.С. Кількісні та якісні характеристики системи фонем сучасної української літературної мови / В.С. Перебийніс. – К. : Наук. думка, 1970. – 272 с.
34. Прокопова Л.І. Приголосні фонemi сучасної української літературної мови : експериментально-фонетичне дослідження / Л.І. Прокопова. – К. : Вид-во КДУ, 1958. – 112 с.
35. Тоцька Н.І. Голосні фонemi української літературної мови / Н.І. Тоцька. – К. : Вид-во Київського ун-ту, 1973. – 193 с.
36. Українська мова : енциклопедія / [редкол. : Русанівський В.М., Тараненко О.О., Зяблюк М.П. та ін.]. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2004. – 824 с.
37. Ганич Д.І. Словник лінгвістичних термінів / Д.І. Ганич, І.С. Олійник. – К. : Вища шк., 1985. – 360 с.

- 38.Кротевич Є.В. Словник лінгвістичних термінів / Є.В. Кротевич, Н.С Родзевич ; за ред. Є.В. Кротевича. – К. : Видавництво Академії наук УРСР, 1957. – 236 с.
- 39.Лингвистический энциклопедический словарь / гл. ред. В.Н. Ярцева. – М. : Сов. энцикл.,1990. – 688 с.
- 40.Орфоепічний словник української мови : У 2 т. / М.М. Пещак, В.М. Русанівський, Н.М. Сологуб, В.В. Чумак, Г.М. Ярун. – К. : Довіра, 2000–2003. – Т.1. – 955 с. ; Т.2 – 918 с.
- 41.Орфоепічний словник / Укл. М.І. Погрібний. – К. : Рад.шк.,1984. – 629 с.
- 42.Орфографічний словник української мови : Близько 155 000 слів / Уклад.: В.В. Чумак та ін. ; Відп. ред. В.М. Русанівський. – 4-е вид., переробл. і доповн. – К. : Довіра, 2005. – 1069 с.
- 43.Погрібний М.І. Словник наголосів української літературної мови / М.І. Погрібний. – 2-ге вид., виправл. і доп. / [за ред. І. О. Варченка]. – К. : Рад. шк., 1964. – 603 с.
- 44.Городенська К. Граматичний словник української мови: сполучники / К. Городенська. – К.-Херсон : Вид-во ХДУ, 2007. – 340 с.